

YABANCILARA TÜRKİYE TÜRKÇESİNİ ÖĞRETMEK AMACIYLA HAZIRLANMIŞ BİR DERS KİTABI

Nail TAN

Fidan Türkmen, *Yabancılar İçin Türkçe/Okuyorum Öğreniyorum*, İzmir 2009, 570 s. Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Yayınları: 1

1992 yılında kurulan Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, Türkiye üniversitelerindeki Türklük Bilimi Enstitüleri içinde bina, akademik kadro, yararlanılan öğrenci ve eğitim-araştırma faaliyetleri bakımından en verimli ve başarılı enstitülerin başında gelmektedir. Enstitüde lisansüstü eğitimin yanı sıra başta Türk dünyası olmak üzere çeşitli ülkelerden Türkçe öğrenmek üzere gelen öğrencilere Türkiye Türkçesi öğretilmektedir. Söz konusu öğretim Enstitünün Türkçe Öğretim Biriminde yapılmaktadır.

Enstitü, 1998 yılından itibaren *Ege Üniversitesi Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* adıyla bir akademik süreli yayın çıkarmaya başlamıştır. Enstitünün 1 numaralı yayını ise yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış olup 2009-2010 Akademik Yılı başında baskısı tamamlanarak öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Kitabı, Ege Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü, Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) ile Enstitü Türkçe Öğretim Biriminde 29 yıldır görev yapan Okutman Fidan Türkmen hazırlamış. Derslerinde kazandığı tecrübeyi, hazırladığı ders kitabına yansıtmış.

Enstitüde, Türkçe öğretimi üç düzeyde yapılıyor: Temel Türkçe, Orta Türkçe ve İleri Türkçe. Basılan söz konusu iki kitap “Temel Türkçe” düzeyinde verilen öğretimi sağlamaya, gerçekleştirmeye yönelik. Yazar, birinci kitapta yabancılar Türkçe okuyup anlamayı kavratmak amacıyla Türk ve dünya edebiyatından pek çok metine yer vermiş. Metinleri, kolaydan zora doğru sıralamış. Altlarına açıklayıcı sorular yerleştirmiş. Türk edebiyatından seçtiği metinler, bir yandan Türkçeyi öğretmekte bir

yandan da Türk edebiyatı ve kültürünü, Türk insanını, Türkiye’yi olumlu yönleriyle tanıtmaktadır. Böylece, yabancı uyruklu öğrenciler Türkiye Türkçesini öğrenmenin yanı sıra, bir taşla iki kuş vurarak Türkleri ve Türkiye’yi tanıma, öğrenme fırsatını da yakalamış olmaktadır.

Birinci kitapta Enstitü Müdür Yardımcısı Prof. Dr. Zeki Kaymaz ile Enstitü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Alimcan İneyet birer “Sunuş”, Fidan Türkmen de bir “Ön Söz” yazmış. Alimcan Bey’in yazdığı şu satırlar, kitabın içeriğini çok güzel açıklıyor:

“Bugün 29 yıllık deneyimin meyvesi bir tepsiyle sofraya konulmuş, daha nice yabancının tatmasına sunulmuştur. Bu meyve; derin Türk tarihiyle, engin Türk kültürüyle, zengin Türk edebiyatıyla, Büyük Atatürk’ün hayatı ve anılarıyla, Türk’ün ruhu ve sevgisiyle süslenmiştir.

Bu meyveden tadan; saygıyı, hoşgörüyü, insan sevgisini öğrenecek, Yunus’u hatırlayıp ‘sevelim, sevelelim’ diyecektir.

Bu meyveden tadan; gülmeyi öğrenecek; Karagöz’le, Nasrettin Hoca’yla gülecektir.

Bu meyveden tadan; ‘Çanakkale Türküsü’nü öğrenecek, ‘Mustafa Kemal’in Askerleri’ni yani ‘Mehmetçik’i tanıyacak, ‘Toprak Ana’nın vatanın kıymetini bilecektir. Sonra; ‘Memleket İsterim’i okuyup ‘Memleket isterim, ne başta dert ne gönülden hasret olsun/Kardeş kavgasına bir nihayet olsun’ diye haykıracak, ‘İstanbul’u dinliyorum’, ‘Hiroşimalar olmasın’ diyecektir.

Bir yabancı bu meyveyi tattığında büyülenecek, Türkleri tanıyacaktır.”

Kitabın hazırlayıcısı Fidan Türkmen, “Ön Söz”ünde kitabını hazırlama yöntemini, dikkat ettiği ilkeleri şu cümlelerle anlatmış:

“29 yıldır denediğim ve yabancı uyruklu öğrencilerin başarılarına katkı sağladığıma inandığım bu metinler, konuları ve anlatımıyla öğrencilerimizin ilgisini çekenler arasından özenle seçilmiştir. Ayrıca, derslerde okutmak üzere gazete ve dergi yazılarına da yer verilmiştir. Kolaydan zora doğru sıralanan bu metinlerin bazılarında daha iyi anlaşılabilmesi için küçük değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklik, ya hiç kullanılmayan ya da çok az kullanılan bazı kelimelerin yerine yaygın kullanılanların konulmasından ibarettir.

Seçilen bu metinlerle öğrencilerin Türkçenin inceliklerini kavramalarını; Türk kültürünü, Türk yaşayışını ve düşüncesini tanımalarını amaçladım.

Metinlerle ilgili hazırlanmış sorular, metinlerin daha iyi anlaşılmasını sağladığı gibi öğrencilerin yazılı anlatımlarının da gelişmesine yardımcı olacaktır.”

Kitabın ilk 20-30 sayfasında Fidan Türkmen’in yazdığı günlük hayatta kullanılan konuşmalarla ilgili metinlere yer verilmiş. Söz gelişi; tanışma, adres sorma, yol sorma, konakta karşılama, kahvaltı, lokantada, okulda, telefon görüşmesi, bayram kutlaması, davet, postanede, turizm bürosunda, Türkiye, yönler, rüzgârlar ve ailemiz gibi. Daha sonra kısa masal ve hikâyelere geçilmiş. Seçilen masal ve hikâyelerde Türk edebiyatı

yanında dünya edebiyatı örneklerine de yer verilmiş. Dersler ilerledikçe, sayfalar çevrildikçe, Türk ve dünya edebiyatından güzel metinler peş peşe karşımıza çıkıyor. Bu bölümün başlık ve yazarlarını sıraladığımızda, yazımızın başında işaret ettiğimiz Türkleri, Türk kültürünü ve Türkiye'yi tanıtmaya nasıl hizmet edildiğini de anlamış olacağız: Millet Malı (Mustafa Necati), Atatürk'ten Hatıralar (M. İhsan Garan), Çoban ile Şair (Reşat Nuri Güntekin), Bulunan Para (Sulhi Dölek), Küçük Hamal (Talip Apaydın), Kuruntulu Hasta (Hüseyin Rahmi Gürpınar), Kan Kardeşi (Ömer Seyfettin), Büyük Adamın Anası (Faliş Rıfkı Atay), Kaşığı (Ömer Seyfettin), Gerçek Bir Dost: Kitap (Arif Hikmet Par), Uçak Yolculuğu (Nurullah Ataç), Eski Bir Ramazan (Ercüment Ekrem Talu), Karagöz'e Dair (Muhittin Sevilen), Nasrettin Hoca'dan Fıkralar, Çocuklar Babaları Hakkında Ne Düşünürler? (Şevket Rado), Terbiyesi En Güç Canlı (Memduh Şevket Esental), Çalışmak, Tutumlu Olmak (Y. Kadri Karaosmanoğlu), İki İyi İnsan (Enver Naci Gökşen), Bursa'dan Balıkesir'e (Refik Halit Karay), Niçin Spor Yaparız? (Selim Sırrı Tarcan), Türklerde Spor (Murat Sertoğlu), Malta Mektupları (Ziya Gökalp), Vatan (Namık Kemal), Mehmetçik (İbrahim Alaettin Gövsa), Karanfiller ve Domates Suyu (Sait Faik Abasıyanık), Paslı Teneke (Aziz Nesin).

Kitapta yer alan şiirlerden bir bölümü ise şunlardır: Kışlada Bahar (Bekir Sıtkı Erdoğan), Memleket İsterim (Cahit Sıtkı Tarancı), Çocuk ve Ağaç (Arif Nihat Asya), Tabiat Odam (Ahmet Kutsi Tecer), Gün Eksilmesin Pencereden (Cahit Sıtkı Tarancı), Anne (Halide Nusret Zorlutuna), Güzelliğin On Par'etmez (Âşık Veysel Şatıroğlu), Bu Vatan Kimin? (Orhan Şaik Gökyay), Karabağ Hasreti (Yavuz Bülent Bakiler), Bırak Beni Haykırayım (Mehmet Emin Yurdakul), Çanakale Türküsü, İzmir Yollarında (Kemalettin Kamu), Mustafa Kemal'in Kağnısı (Fazıl H. Dağlarca), İstanbul'u Dinliyorum (Orhan Veli Kanık), Bir Kez Gönül Yıktın İse (Yunus Emre), Sevgilerde (Behçet Necatigil), Sessiz Gemi (Yahya K. Beyatlı), Seranat (Ahmet Muhip Dıranas).

Dünya edebiyatından metinlerine yer verilen bazı şair ve yazarlardan da örnek verelim: Çoban ile Yaban Keçileri (Aisopos), Öyle Denmez (I. Kunos), Noel Hediyesi (O. Henry), Toprak Ana (Cengiz Aytmatov), Tamir Edilemez Hata (Guy de Maupassant), Korku (W. Shakespeare), Dostluk (Çiçero), Kaybedilenler (A. Konevski), Fena Hâlde Mutsuz Adam (L. Seibold), Hoşgörü (R. S. Laurent).

Kitabın sonunda özdeyişler bölümü yer almış. Bu bölümde Atatürk'ün çeşitli konularda konuşmalarından alıntılar, Türk dili hakkında söyledikleri, Atatürk hakkında söylenen sözler, Türkler ve Türk dili hakkında özdeyişlerle, şair ve yazarların kaleminden alınmış önemli cümlelerden seçmeler bulunmaktadır.

Kitabın ilgi çekici yönlerinden biri de dünyadaki Türklük algısıyla, mirasıyla ilgili bilgilerdir. Bu bilgiler, sanıyorum ilk kez bir araya getirilmiştir. Okuduğumuz zaman Belçika'daki Feymonville Türk köyü, İtalya'daki Moena Türk köyü, Monte Rubbiaglio Türk kasabası ile Tokyo'da Türk Mahallesi hakkında geniş bilgi sahibi oluyoruz.

Çok beğendiğim ders kitabı için yapabileceğim tek eleştiri, “Temel Türkçe” düzeyini düşünerek metin sayısını azaltıp görsel malzemeye daha çok yer verilmesidir.

Türkmen, sadece bu metinler kitabını hazırlamakla yetinmemiş, dil bilgisi yönünü de tamamlamayı düşünmüş, üç ciltten oluşan *Yabancılar İçin Türkçe/Dil Bilgisi I-II-III* kitabını yayımlamayı planlamıştır. Söz konusu kitabın I. ve II. ciltleri, 2009 yılında yine Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsünce yayımlanarak öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Üçüncü cilt yayımlandıktan sonra bu üç kitabı değerlendiren ayrı bir yazı kaleme alacağız.

Türkçe öğretiminde yüzlerce, binlerce öğrenciye hizmet edeceğine inandığımız kitabı hazırlayan Fidan Türkmen ile yayımlanmasını sağlayan Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü yöneticilerini yürekten kutluyorum.